

Globally Harmonised System of Classification and Labelling of Chemicals

Let op: GHS komt eraan!

REACH is nog niet goed en wel gestart of er staat ons alwéér een grote verandering te wachten. Nieuwe wetgeving die dit keer iedereen raakt die te maken heeft met gevaarlijke stoffen. Niet alleen de grote ondernemingen als Akzo Nobel, Sabic en Bayer zullen zich moeten aanpassen, maar ook onze ouders, kinderen en partners zullen zich deze nieuwe regels eigen moeten maken.

Want was- en poetsmiddelen die op dit moment zijn voorzien van de oranje pictogrammen, zullen in de toekomst worden voorzien van nieuwe pictogrammen. Het Globally Harmonised System of Classification and Labelling of Chemicals (kortweg GHS) introduceert namelijk een nieuwe manier van gevarencommunicatie. Symbolen, R- en S-zinnen en classificatie-eisen: al deze aspecten van de huidige wetgeving zullen worden vervangen door nieuwe.

Beginnen bij het begin

De VN hebben in 2003 het Globally Harmonised System van de Verenigde Naties (VN-GHS) vastgesteld. VN-GHS beschrijft criteria voor de indeling en etikettering van chemische stoffen en mengsels op basis van hun gevaarseigenschappen. Het doel achter VN-GHS was een wereldwijd geharmoniseerde gevarencommunicatie. De voornaamste twee redenen om zo'n systeem te ontwikkelen, waren:

- de verwarring die de verschillen tussen de communicatiesystemen veroorzaken;
- het verschil in classificatie-eisen tussen de verschillende systemen.

Beide worden hieronder uitgelegd.

Voordat we dieper ingaan op de VN-GHS, volgt eerst een overzicht van de meest gebruikte communicatiesystemen op dit moment. Eén van de redenen om een globale gevarenaanduiding na te streven is de diversiteit aan bestaande systemen, zoals:

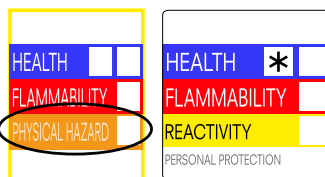
- EU (ingebod in de WMS in Nederland):

- NFPA (National Fire Protection Agency, V.S.):

- HMIS (Hazardous Materials Identification System, V.S.):

- WHIMS (Workplace Hazardous Materials Information System, Canada):

De tweede reden vormen zoals gezegd de verschillen in classificatie-eisen. Een stof met een LD50-waarde van 259 mg/l (oraal, rat) krijgt in verschillende landen zeer diverse classificaties:

EU:	Harmful
V.S.:	Toxic
India:	Non toxic
Japan:	Toxic
China:	Not dangerous
Korea:	Toxic

Overgang naar de EU-GHS

VN-GHS probeert deze onduidelijkheden in de globaliserende economie weg te werken. Maar de VN-GHS-criteria zelf zijn niet bindend. VN-GHS is opgezet als een zogenoemd 'building block'-systeem. Leden van de VN worden ertoe aangemoedigd de VN-GHS-criteria op te nemen in (inter)nationale wetgeving, maar zijn

Ivo Erens

BenE Ondersteuning
+ Advies

www.ondersteuning-advies.nl

daartoe niet verplicht. Welke 'building blocks' de lidstaten overnemen, is niet vastgelegd. Het is zelfs mogelijk additionele of strengere eisen op te nemen in de gelieerde wetgevingen. Onmogelijk is dit streven niet, zo laat de regelgeving voor het transport van gevaarlijke stoffen zien. Deze is uitgewerkt in diverse bindende en wereldwijd geharmoniseerde internationale verdragen, die ook zijn opgenomen in Europese richtlijnen.

De EU gaat de in de VN gemaakte afspraken vertalen in een nieuwe verordening. Deze is op dit moment als ontwerp-verordening uitgebracht. De Europese Verordening wordt direct bindend in alle lidstaten en zal naar verwachting begin 2009 van kracht worden. EU-GHS, zoals de Europese versie van VN-GHS wordt genoemd, zal na een overgangperiode de huidige richtlijnen voor indeling en etikettering van stoffen en mengsels (Stoffenrichtlijn 67/548/EG en Preparatenrichtlijn 1999/45/EG) en de daarop gebaseerde nationale wetgevingen (WMS in Nederland) vervangen.

Wat houdt EU-GHS in?

EU-GHS heeft in haar geheel de volgende definitie: 'Verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de indeling, etikettering en verpakking van stoffen en mengsels.' Hierin zijn duidelijk de drie beschreven aspecten te lezen:

- Indeling ofwel de classificatie van stoffen en mengsels;
- Etikettering ofwel de labeling;
- Verpakking.

Toepassingsgebied

EU-GHS is van toepassing op de levering en het gebruik van stoffen en mengsels. Zoals gebruikelijk, zijn er ook enkele uitzonderingen. Het betreft dan vooral stoffen en mengsels die in afgewerkte vorm (eindproduct) bestemd zijn voor de eindgebruiker, zoals:

- Geneesmiddelen
- Diergeneesmiddelen
- Cosmetische producten
- Medische hulpmiddelen
- Levensmiddelen of diervoeders (volgens enkele andere Europese verordeningen)

Ook zijn er stoffen waarop alleen de verplichtingen voor classificering en indeling van toepassing zijn volgens EU-GHS. De reden hiervoor kan zijn dat verpakken en etiketteren in het geheel niet van toepassing zijn – zoals bij niet-geïsoleerde tussenproducten – of dat dit al is opgenomen in andere regelgeving – zoals bij afvalstoffen.

Het betreft de volgende stoffen en mengsels:

- Radioactieve stoffen en mengsels
- Stoffen en mengsels onder douanetoezicht (geen verwerking/behandeling)
- Niet-geïsoleerde tussenproducten
- Stoffen en mengsels voor wetenschappelijk onderzoek en wetenschappelijke ontwikkelingen die niet in de handel worden gebracht
- Afvalstoffen
- Situaties waarop vervoersregelgeving van toepassing is

De verplichtingen vanuit EU-GHS

In de nieuwe EU-GHS-verordening zijn verplichtingen opgenomen voor de leveranciers van chemische stoffen en mengsels. Anders dan binnen REACH wordt geen onderverdeling gemaakt naar de rol binnen de productketen. Fabrikanten, importeurs, distributeurs én gebruikers zullen dus hun EU-GHS-verplichtingen moeten kennen en nakomen. Zonder in dit artikel al te diep op EU-GHS in te gaan, kunnen wij de verplichtingen naar soort geleverd product als volgt onderverdelen:

Chemische stoffen en mengsels:

- De stof en/of het mengsel indelen volgens EU-GHS. Indien EU-GHS een geharmoniseerde indeling en etikettering bevat, dienen deze voor de desbetreffende stof of mengsel te worden gebruikt. Je kunt dit zien als de Annex I van de huidige Europese wetgeving. Een soort voorgeschreven classificatie van een stof en/of mengsel hoe dit exact zal uitwerken, is nog niet duidelijk.
- Het melden van de indeling en etikettering van de stof bij het Europees Agentschap voor Chemische stoffen (ECHA), volgens de nieuwe chemicaliënwet REACH, alvorens deze op de markt wordt gebracht.
- Overeenstemming bereiken over de indeling van die stof als deze wordt geleverd door verschillende leveranciers. Het ontvangen van dezelfde stof en/of mengsel van verschillende leveranciers zal op deze manier niet meer resulteren in verschillende classificaties en labeling.
- Herbeoordeling van hun indeling van stoffen en mengsels als de samenstelling ervan wordt gewijzigd, en bij veranderingen deze ook doorvoeren op het etiket.
- Als gevaarlijk ingedeelde stoffen en mengsels etiketteren en verpakken volgens de voorschriften van EU-GHS.

Huidig systeem	EU-GHS
15 gevarenklassen	9 gevarenklassen met onderverdelingen
	Signaalwoorden: Gevaar en Waarschuwing
R(isk)-zinnen	H(azard)-zinnen
S(afety)-zinnen	P(rotection)-zinnen
	EUH(azard)-zinnen (zinnen specifiek voor Europa)

- Het verzamelen en bewaren, tot min.10 jaar na de laatste levering, van alle informatie die nodig is voor het indelen en etiketteren van de stof en/of het mengsel.

Speciale vermelding wordt gemaakt van de controle van de indeling en etikettering door importeurs, distributeurs en 'downstream-users', waarbij natuurlijk het etiketteren en verpakken volgens EU-GHS nodig is indien de desbetreffende stof en/of het mengsel is ingedeeld als gevaarlijk.

Stoffen in voorwerpen:

- Leveranciers dienen EU-GHS te hanteren indien een stof en/of mengsel, registratieplichtig en/of meldingsplichtig (zeer risicovolle stoffen) is volgens REACH.

In de laatste versie van het door de EU goedgekeurde voorstel wordt geen rekening gehouden met de in REACH gebruikte ondergrens van 1 ton. Dit betekent dat voor alle stoffen die op de markt gebracht worden een indeling, etikettering en verpakking volgens EU-GHS nodig is, ook kleine lab- of R&D-monsters.

Consequenties voor betrokkenen

Het belangrijkste verschil tussen EU-GHS en de huidige Europese wetgeving is het nieuwe etiketteringsstelsel. Hiertoe behoren niet alleen de symbolen, maar ook de gevarenklasse, signaalwoorden en waarschuwingsszinnen.

Naast de bovenstaande onderwerpen zijn in het nieuwe etiketteringsstelsel ook veranderingen aangebracht in grenswaarden waarbinnen een stof in een bepaalde gevaarsklasse valt. Zie voorbeeld hieronder. Dit voorbeeld geeft aan dat de EU-GHS over het algemeen strengere criteria hanteert voor de indeling van de stoffen. Vele stoffen zullen dan ook opnieuw moeten worden ingedeeld aan de hand van EU-GHS.

Naast andere pictogrammen en indelingscriteria introduceert EU-GHS ook nieuwe gevarenklassen. Hieronder o.a. de klasse voor 'houders onder druk' en 'lange-termijn gezondheidsschade' die additioneel zullen functioneren naast de bestaande pictogrammen.

Ook voor preparaten die in EU-GHS 'mengsels' worden genoemd, gaat het één en ander veranderen. De

Een vaste stof met LD50 = 259 mg/kg (oraal, rat):

Volgens de huidige EU-verordening ingedeeld als:

Xn: **Schadelijk**

R22	Schadelijk bij opname door mond
S1/2	Achter slot en buiten bereik van kinderen bewaren
S13	Verwijderd houden van eten, drinken en diervoeder
S20/21	Niet eten, drinken of roken tijdens gebruik
S46	Bij inslikken onmiddellijk een arts raadplegen en verpakking of etiket tonen
S60	Dit materiaal en zijn verpakking moeten als gevaarlijke afval ontdaan worden

Volgens EU-GHS ingedeeld als:

3.1/3: **GEVAAR**

H301	Giftig bij inslikken
P264	Na het werken met dit product handen grondig wassen
P270	Niet eten, drinken of roken tijdens het gebruik van dit product
P301 + P310	NA INSLIKKEN: Onmiddellijk een vergiftigingscentrum of een arts raadplegen
P321	Specifieke behandeling vereist (zie verwijzing naar EHBO-maatregel op dit etiket)
P330	De mond spoelen
P405	Achter slot bewaren
P501	Inhoud/verpakking afvoeren naar op advies van leveranciers

berekeningsmethoden die nu in de Europese wetgeving beschreven staan, zullen wijzigen. Hierdoor zullen naar verwachting méér mengsels moeten worden geclassificeerd als gevaarlijk.

Implementatietermijn

De Europese Unie heeft een voorstel gedaan voor implementatie van EU-GHS, gebaseerd op de REACH-tijdlijn. Rekening houdend met de verschillende registratie-deadlines van REACH heeft de EU het volgende schema samengesteld:

Najaar 2008

Overeenstemming over het voorstel.

Januari 2009

Verordening treedt in werking:

- Start van de overgangperiode voor stoffen en mengsels.
- Etikettering en verpakking volgens WMS verplicht voor stoffen en mengsels.
- Indeling, etikettering en verpakking volgens EU-GHS toegestaan voor stoffen en mengsels.

December 2010

- Indeling volgens WMS én EU-GHS verplicht voor stoffen.
- Etikettering en verpakking verplicht volgens EU-GHS.
- Indeling, etikettering en verpakking volgens EU-GHS en WMS toegestaan voor mengsels.

Juni 2015

- Indeling, etikettering en verpakking volgens EU-GHS verplicht voor stoffen en mengsels.
- WMS en bijbehorende Europese regelgeving worden ingetrokken.

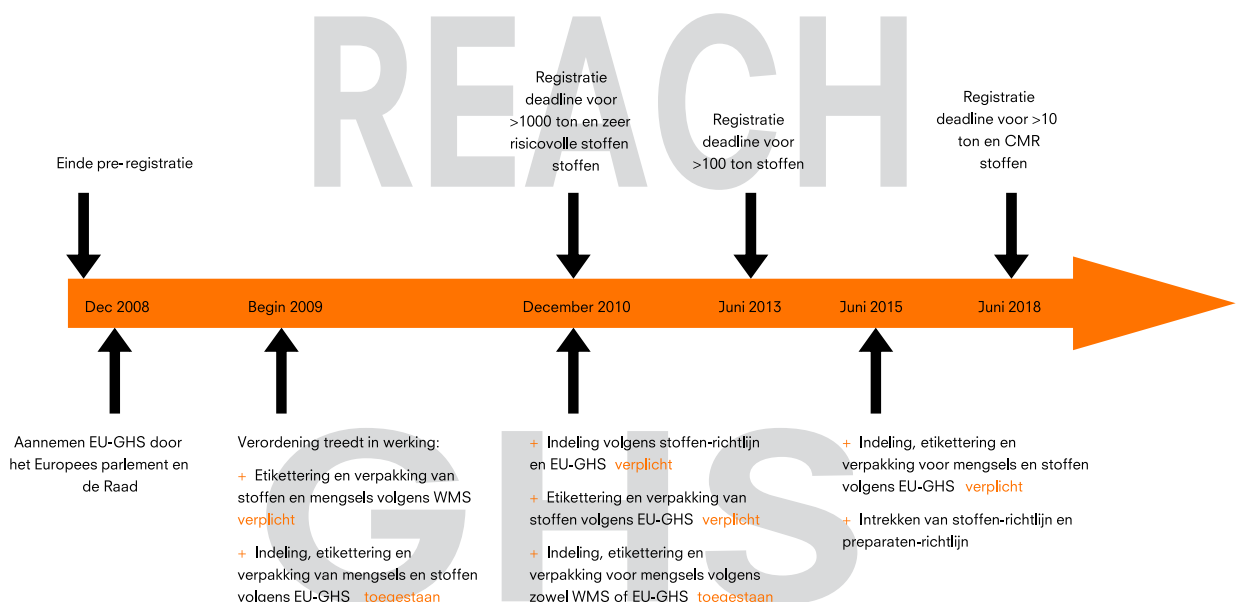
Vorbereiden op de toekomst

EU-GHS is nog niet volledig uitgekristalliseerd, zoals de REACH-wetgeving dat wél is. Maar zoals ook bij REACH weten we wel zeker dat het gaat komen. De uiteindelijke EU-GHS verordening zal niet sterk verschillen van het huidige voorstel. Het bedrijfsleven kan zich daardoor natuurlijk al goed voorbereiden. Een nadeel van deze regelgeving is dat het afhankelijk is van een wetgeving (REACH) die nog steeds lopende is. Hoogstwaarschijnlijk zullen vanuit de registraties van REACH nieuwe analyse-resultaten naar boven komen en daarmee dus ook nieuwe indelingen en etiketteringen. Het volgen van GHS alleen zal dus niet voldoende zijn: ook het volgen van de veranderingen in de toekomstige REACH-indeling van de stoffen zal belangrijk zijn.

Gevolgen

Algemeen geldt dat de EU-GHS de indeling en etikettering van chemische stoffen en mengsels zullen veranderen.

Er komen andere grondslagen voor indeling (classificatie), nieuwe pictogrammen en signaalwoorden op het etiket (zoals 'gevaarlijk'). De informatie die nu op de etiketten van stoffen en mengsels staat, zal dus veranderen. Dit betekent dat leveranciers van stoffen en mengsels moeten nagaan hoe de indeling van de producten die zij op de Nederlandse markt brengen,

Huidig systeem

Nieuw systeem

verandert en wat de consequenties daarvan zijn voor de etikettering van hun producten. Waarschijnlijk zullen zowel etiketten als veiligheidsinformatiebladen een uitgebreidere classificatie moeten beschrijven. Wat zo veel betekent als: meer informatie, meer ruimte en dus groter.

Verder wordt in de toekomst de regelgeving aangepast die gebruikmaakt van indeling van stoffen en mengsels ('downstream legislation'). Dit kan bijvoorbeeld gevolgen hebben voor de opslageisen voor chemische stoffen en mengsels. De exacte impact is nog niet bekend, maar regelgevingen zoals de PGS-reeks, BEVI, REVI en/of BRZO kunnen als gevolg van GHS veranderen.

Kansen

Afgezien van de nadelen die EU-GHS met zich mee zal brengen – het extra werk voor indeling en etikettering en het controleren van verpakkingen die gevaarlijke stoffen bevatten – biedt het ook kansen en voordelen. De gedachte van het originele VN-GHS, een wereldwijd gestroomlijnde manier van gevarenweergave, zal grotendeels worden waargemaakt. Natuurlijk zal GHS in Europa – net als Nieuw-Zeeland en Japan, waar GHS al van kracht is – in de details verschillen. De grote lijnen – zoals de gevaren-pictogrammen en gevarenbeschrijvingen – zullen overal ter wereld gelijk zijn. Juist deze eensgezindheid zal dan kansen en mogelijkheden bieden voor met name internationaal opererende bedrijven. Naast deze collectiviteit zal ook de stroomlijning van GHS met de vervoerswetgeving één van de grote voordelen zijn.

Nieuw

Hoe je het ook wendt of keert, het keukenkastje met de was- en poetsmiddelen, zal nooit meer hetzelfde zijn. Maar zoals altijd, heeft ook dit nadeel een voordeel; de informatie over de inhoud van het keukenkastje zal over ter wereld nagenoeg hetzelfde zijn.

Nota: Dit artikel is gebaseerd op het voorstel van de Commissie van 27 juni 2007 (COM(2007)335 definitief)

